

Työstä terveyttä ja terveydestä tuottavuutta

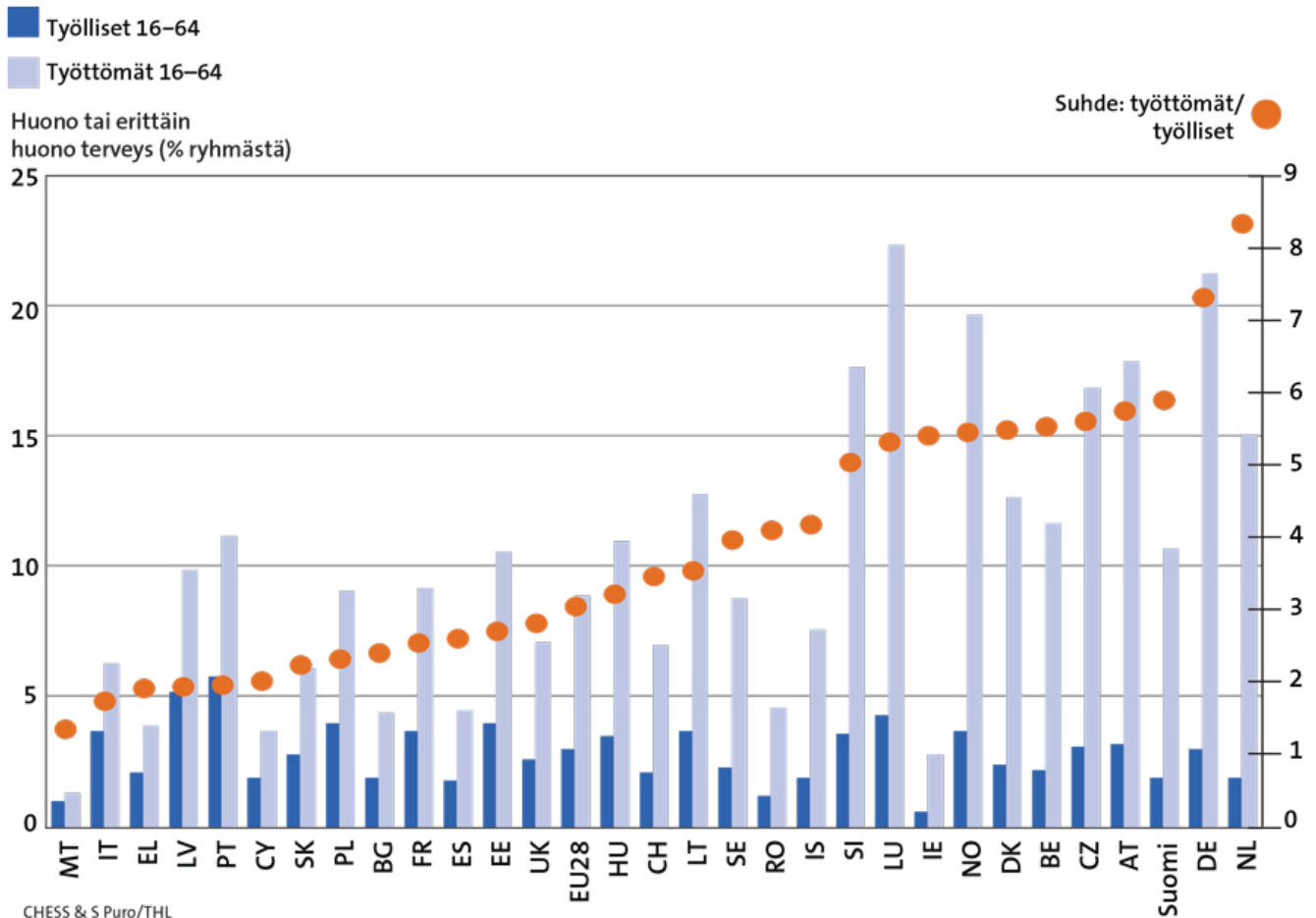
Väestön ikääntyminen ja yleinen valtiontalouden vyönkiristys niin Suomessa kuin muuallakin Euroopassa on lisännyt paineita työllisyyden parantamiseksi. Sairauspoissaolojen vähentäminen, työurien pidentäminen ja heikosti työmarkkinoille kiinnittyneiden ryhmien, kuten osatyökykyisten, työllistäminen ovat avainasemassa tässä strategiassa.

Toisaalta työttömyyden ja etenkin pitkäaikaistyöttömyyden lisääntyminen talouskriisin kurimuksessa herättää oikeutetusti kysymyksen, missä määrin tämä kehitys heijastuu kasvaviin kustannuksiin myös terveyspuolella.

Terveyden ja työttömyyden välillä voimakas yhteys

Tiedämme jo varmasti, että henkilön sosioekonominen asema tai työmarkkinatilanne on voimakkaasti yhteydessä hänen terveydentilaansa. Työttömien terveys on kaikkialla Euroopassa huomattavasti heikompi kuin työssäkäyvien. Ero työttömien ja työllisten välillä on erityisen suuri Alankomaiden ja Saksan lisäksi Suomessa (Kuvio 1).

Suomessa työttömistä lähes 11 prosenttia arvioi terveydentilansa huonoksi tai erittäin huonoksi, kun työllisistä näin arvioi alle 2 prosenttia. Vastikään tarkastetussa väitöskirjassa Raija Kerätär (1) osoitti jopa kolmasosan työttömistä olevan työkyvyttömiä. Nämä löydökset korostavat työttömille tarjottavien monipuolisten terveys- ja sosiaalipalveluiden tärkeyttä heidän terveydentilansa kohentamiseksi sekä yksilöllisen tilannekuvan laatimiseksi.

Kuvio 1. Itse arvioitu huono tai erittäin huono terveydentila EU-maissa prosentuaalisesti sekä työttömien ja työllisten välisenä suhdelukuna, 2013. Lähde: Eurostat [hlth_silc_01].

Yllä olevaa kuvioita ei kuitenkaan voi käyttää todisteena syy-seuraussuhteesta työn ja terveyden välillä. Lukuisten tutkimusten valossa on tyydyttävä siihen, että työttömyys vaikuttaa negatiivisesti terveyteen ja toisaalta terveysongelmista kärsivät useammin päätyvät työttömiksi.

Lisäksi on tärkeä ymmärtää, että heikko terveys ei ole kaikille samanlainen riski, vaan jo ennestään huonossa työmarkkinatilanteessa olevat (esim. maahanmuuttajat ja alhaisesti koulutetut) kärsivät sen seurauksista voimakkaammin. Myös köyhyyden ehkäisyn kannalta terveydentilan kohentaminen näissä ryhmissä voisi olla erityisen vaikuttavaa.

Terveys vaikuttaa työllistymiseen

Koska terveysongelmista kärsivät työttömät ovat vaikeammin työllistettävissä kuin terveet työnhakijat, pitkäaikaistyöttömiksi valikoituu useammin osatyökyvyttömiä ihmisiä. Työvoimapolitiittisten toimenpiteiden suunnittelussa tämä tekijä tulisi huomioida paremmin.

Toisaalta eräät tutkimustulokset kertovat myös siitä, kuinka työllistymisellä on positiivisia vaikutuksia terveydelle. Tämä ei ole yhteydessä vain parantuneeseen taloudelliseen tilanteeseen, vaan osaltaan johtuu myös työn muista merkityksistä, esimerkiksi työpaikan tarjoamista sosiaalisista suhteista, omanarvontunnon kohenemisesta, säännöllisestä päivärytmistä ja tärkeäksi koetusta aktiviteetista.

Samalla on huomattava, että "pakkokeinoin" toteutettu työllistyminen saattaa vaikuttaa vahingollisesti terveyteen, eli työllistyminen ei saisi tapahtua työpaikan laadun kustannuksella, esimerkiksi siten, että henkilö työllistyy täysin epäsopivalle alalle.

Epävarmuus riski terveydelle

Nykyisessä taloustilanteessa, jossa yhä useammat ovat huolestuneita oman työpaikkansa vakituisuudesta, epävarmuuden vaikutus kansanterveyteen todennäköisesti kasvaa. Muutostilanteissa työntekijöiden terveys ja hyvinvointi pitäisikin huomioida erityisen tarkasti. Pyrkimykset tuottavammasta työvoimasta jäävät toteutumatta, ellei työntekijöiden terveyteen kiinnitetä huomiota myös heikkoina talousaikoina.

Työnantajan rooli terveyden ylläpidossa sekä terveysongelmista kärsivien henkilöiden työllistämässä on suuri eikä politiikkatoimenpiteiden tulisi keskittyä ainoastaan työvoiman tarjoamista lisääviin seikkoihin. Myös kysyntätekijöillä, – esimerkiksi sillä, miten työnantajat suhtautuvat työntekijöihin, jotka eivät jatkuvasti kykene panostamaan 100-prosenttisesti työhönsä – on merkitystä, kun tavoittelemme korkeampaa työllisyysastetta vanhemmissa ikäryhmissä tai osatyökykyisten parissa.

Tämä kirjoitus perustuu EU-HEMP-projektin tuottamaan julkaisusarjaan: "[Health and \(un\)employment: the relationship](#)". Data Brief 1. January 2016

Työllisyyden ja terveyden yhteyttä tutkitaan [THL:n EU-HEMP-projektissa](#), joka järjestää aiheesta konferenssin Helsingissä 1.4.2016

[Ohjelma ja ilmoittautuminen](#)

Maria Vaalavuo

erikoistutkija

Terveys- ja sosiaalitalous –yksikkö, CHESS

etunimi.sukunimi@thl.fi

Lisää tietoa:

(1) Kerätär R (2016). [Kun katsoo kauempaa, näkee enemmän: monialainen työkyvyn ja kuntoutustarpeen arviointi pitkäaikaistyöttömillä](#). Oulun yliopisto. Väitöskirja.

Päivitetty: 9.5.2017

